

فصلنامه مطالعات حقوق

Journal of Legal Studies

شماره بیست و پنجم، پاییز ۱۳۹۷، صص ۱۷۶-۱۶۷ Vol 3. No 25. 2018, p 167-176

ISSN: (2538-6395)

شماره شاپا (۶۳۹۵-۲۵۳۸)

حقوق و تکالیف شرکا اقلیت در شرکت‌های تعاونی

اعظم شریفی گزم دره^۱، مریم نقدی دورباطی^{۲*}

۱. گروه حقوق، واحد بروجن، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجن، ایران.

۲. عضو هیئت علمی گروه حقوق، واحد شهرکرد دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

نویسنده مسئول

چکیده

اقلیت در شرکت‌های تعاونی نسبت کمتر سهامداران هستند که مجموع رای آن‌ها نسبت به سایر سهامداران (رای اکثریت) ناچیز است و قادر به اعمال نفوذ محسوس در اداره شرکت نمی‌باشند. در مقررات فعلی مداخله شرکا اقلیت در اداره شرکت‌های تعاونی بسیار ضعیف و کم رنگ می‌باشد و اقلیت سهامداران در شرکت‌های تعاونی می‌توانند از طریق استفاده از سیستم رای ادغامی، طرح دعوا و دعوت از مجمع عمومی توسط اقلیت مشخص شده از سهامداران، اولویت در خرید سهام جدید، استفاده از سیستم رای ادغامی در انتخاب مدیران و ضرورت حضور در جلسات عمومی در شرکت‌هایی که تعداد شرکا پایین می‌باشند تأثیر بسزایی در اداره شرکت‌ها داشته باشند. در نتیجه چنانچه اداره کنندگان شرکت با نقض مقررات قانونی بخواهند حقوق سهامداران اقلیت را نادیده بگیرند، اقلیت می‌توانند با نظارت بر عملکرد آن‌ها احقاق حق کرده و مانع سوء استفاده مدیران و سهامداران اکثریت شوند. همچنین می‌توانند با طرح دعوی کیفری توسط هر یک از سهامداران با موضوع خیانت در امانت و طرح دعوی حقوقی با موضوع مطالبه خسارت و ضرر و زیان وارده به عضو از اهمال و حضور مدیران وارد شده جلوگیری کنند و با این تدابیر حقوق اقلیت در شرکت‌های تعاونی حفظ شود.

واژه‌های کلیدی: حقوق اقلیت، حقوق اکثریت، شرکت تعاونی، مدیران، مجامع.

مقدمه

رشد سریع فناوری و گسترش پروژه‌های عظیم عمرانی و تجاری، نیاز جامعه را به وجود شرکت‌های تعاونی بیشتر می‌کند و با ظهور رایانه و نرم افزارهای جدید، اداره شرکت‌ها حساس‌تر شده است. بنابراین شرکت تعاونی جایگاهی ویژه در میان سایر شرکت‌های تجاری موجود در نظام حقوقی ایران دارد. در این شرکت‌ها اصولاً کارکردها و مکانیزم فعالیت و اداره آن به گونه‌ای است که امکان نقش آفرینی بیشتر این شرکت را فراهم ساخته است. بررسی حقوق اقلیت سهامداران در شرکت‌های تعاونی نشان دهنده اهمیت حقوق اقلیت در این شرکت‌ها می‌باشد. در مالی که افرادی در آن شریک هستند، تمام شرکا در آن مال حق دارند و می‌توانند مال خود را به هر نحوی اداره کنند. در نتیجه برای حمایت از حقوق اقلیت سهامداران این شرکت‌ها، مصادیق حقوق اقلیت باید مشخص شود و هیچ اکثریتی نتواند اجازه تفسیر آن‌ها را داشته باشد. (حسینی، ۱۳۹۰، ص ۸۲) حمایت از حقوق اقلیت باعث دلگرمی و تشویق به حضور مردم حتی با پس اندازهای اندک، در توسعه اقتصاد کشور می‌شود. هدف شرکت‌های تعاونی با سایر شرکت‌ها فرق می‌نماید، زیرا هدف شرکت‌های سهامی عام و خاص و غیره فعالیت به منظور سود و بهره دهی بیشتر است در صورتی که هدف اصلی شرکت‌های تعاونی کمک به بهبود وضع اقتصادی و رفاه شرکا و تامین حوائج و نیازمندیهای مخصوص آن‌ها است و معمولاً در مواقعی بیشتر تشکیل می‌شود که وضع اقتصادی آشفته و نامساعد باشد و به علت تورم و گرانی قدرت خرید مردم کم است و لذا برای ارائه خدمات و تولید و امکانات رفاهی، اقشار کم درآمد را تحت پوشش خود قرار می‌دهد. ضمناً این مطلب ناگفته نماند که در شرکت‌های مذکور نیز نفع و فایده مادی مورد توجه است (ساکت، ۱۳۹۶) منتهی به عنوان هدف فرعی زیرا همانظوری که اشاره شده هدف اصلی آن‌ها کمک و ارائه خدمات مناسب از قبیل دادن اجناس و اشیاء به صنوف مختلفه می‌باشد، مانند شرکت‌های تعاونی کشاورزی که برای تهیه بذر مربوط و تهیه سموم و کود برای روستائیان و کشاورزانی که بنیه مالی آن‌ها خوب نیست تشکیل می‌شود و یا تعاونیهایی که برای قشر کم درآمد با قیمت مناسبی مسکن تهیه می‌نماید و یا شرکت‌های تعاونی که به همین منظور به کسبه جزء و سایر افراد وام می‌دهد تا کسب و کار آن‌ها رو به راه گردد و یا شرکت‌هایی که برای اقشار بیکار که در جستجوی کار هستند کار پیدا می‌نماید و بسیاری دیگر از این قبیل شرکت‌ها. اینک به طور مفصل به بررسی حقوق شرکا اقلیت در شرکت‌های تعاونی می‌پردازیم.

بیان مسئله

یکی از موضوعات مهم در حقوق تجارت بخصوص در مبحث شرکت‌های تعاونی حقوق اقلیت‌ها در این شرکت‌ها می‌باشد که متأسفانه تاکنون در این باره مطالعات چندان گسترده‌ای صورت نپذیرفته و همان مواردی نیز که اکنون در حقوق و قانون تجارت ایران در این رابطه وجود دارد ترجمه و کپی‌ای از قانون تجارت اروپاییان به ویژه فرانسه می‌باشد. (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶).

هدف شرکت های تعاونی با سایر شرکت ها فرق می نماید، زیرا هدف شرکت های سهامی عام و خاص و غیره فعالیت به منظور سود و بهره دهی بیشتر است در صورتی که هدف اصلی شرکت های تعاونی کمک به بهبود وضع اقتصادی و رفاه شرکا و تامین حوائج و نیازمندیهای مخصوص آنها است و معمولا در مواقعی بیشتر تشکیل می شود که وضع اقتصادی آشفته و نامساعد باشد و به علت تورم و گرانی قدرت خرید مردم کم است و لذا برای ارائه خدمات و تولید و امکانات رفاهی، اقشار کم درآمد را تحت پوشش خود قرار می دهد. ضمنا این مطلب ناگفته نماند که در شرکت های مذکور نیز نفع و فایده مادی مورد توجه است. منتهی به عنوان هدف فرعی زیرا همانطوری که اشاره شده هدف اصلی آنها کمک و ارائه خدمات مناسب از قبیل دادن اجناس و اشیا به صنوف مختلفه می باشد، مانند شرکت های تعاونی کشاورزی که برای تهیه بذر مربوط و تهیه سموم و کود برای روستائیان و کشاورزانی که بنیه مالی آنها خوب نیست تشکیل می شود و یا تعاونیهایی که برای قشر کم درآمد با قیمت مناسبی مسکن تهیه می نماید و یا شرکت های تعاونی که به همین منظور به کسبه جزء و سایر افراد وام می دهد. تا کسب و کار آنها رو براه گردد و یا شرکت هایی که برای اقشار بیکار که در جستجوی کار هستند کار پیدا می نماید و بسیاری دیگر از این قبیل شرکت ها. (ساکت، ۱۳۹۶).

بررسی حقوق اقلیت سهامداران که از آنها به اقلیت مخالف هیئت مدیره نیز یاد می شود، و نحوه انتخاب مدیران و تاثیر آنها در وضعیت هیات مدیره شرکت هدف این مقاله می باشد. منظور از اقلیت در شرکت های سهامی نسبت کمتر سهامداران هستند که مجموع رای آنها نسبت به سایر سهامداران (رای اکثریت) ناچیز است و قادر به اعمال نفوذ محسوس در اداره شرکت نمی باشند. این اقلیت دارای نسبت های گوناگونی بوده که هر بیک قابل تامل است. در کل مقصود از این مقاله، تبیین و قانونی شناختن حقوق این اقلیت می باشد که به هر ترتیب جزئی از یک مجموعه بوده و چه بر معیار قانون و چه در ترازوی عدالت دارای حقوقی محفوظ در تعیین سرنوشت خود و اموالشان هستند (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶). مبنای این تفکر که اقلیت ناچیز دارای حقوقی در انتخاب مسیر دارایی خود در شرکت می باشند، از ذات وجودی شرکت سرچشمه می گیرد. مشارکت در شرکت به صورت اشاعه می باشد، اولین و مهمترین نکته ای که از این جمله قابل درک این است که در مالی که در آن افرادی شریک هستند تمام شرکا حقی در آن مال دارند و می توانند مال خود را به نحو دلخواه اداره نمایند. حقوق نوین نیز راه حل مناسبی برای اعمال این حق ارائه داده است.

ضرورت و اهمیت تحقیق

با اداره کردن شرکت بر اساس نظر اکثریت کمتر به حفظ حقوق اقلیت توجه می شود و در مواردی حتی منجر به سوء استفاده از قدرت خود علیه اقلیت می شود. بنابراین باید زمینه ای ایجاد شود تا اقلیت اطمینان پیدا کنند که حقوقشان مورد سوء استفاده قرار نمی گیرد. مشارکت در شرکت به نحو اشاعه است، بنابراین در مالی که در آن افرادی شریک هستند تمام شرکا در آن مال حقی دارند و می توانند مال خود را به نحو

دلخواه اداره کنند. در واقع، اصل شراکت موید این نکته است که شرکا اقلیت هر چند حصه کمتری داشته باشند باید با اندازه سهمشان در اداره شرکت تاثیر گذار باشند و این از ذات وجودی شرکت سرچشمه می‌گیرد. بنابراین برای حمایت از حقوق شرکا اقلیت باید راهکارهایی در نظر گرفته شود تا حقوق اقلیت در برابر اکثریت حفظ شود.

اهداف تحقیق

مهمترین اهداف نگارنده عبارت است از:

بررسی ابزارهای قانونی که تضمین کننده حقوق شرکاء اقلیت در شرکت‌های تعاونی می‌باشد، همچنین ارائه راهکارهای عملی جهت برطرف کردن ایرادات و نواقص قوانین موجود و ارائه راهکارهایی به سهامداران اقلیت که با استفاده درست از ابزارهای قانونی حقوق خود را در برابر اکثریت تضمین کنند.

سوالات و فرضیه‌های تحقیق

سوالات اصلی تحقیق

سوال اصلی:

۱. در مقررات فعلی مداخله شرکا اقلیت در اداره شرکت‌های تعاونی به چه میزان است

سوال فرعی:

۲. اقلیت سهامداران با چه ابزارهایی می‌توانند در اداره شرکت‌های تعاونی تاثیر گذار باشند؟
باتوجه به سوالهای اصلی تحقیق، فرضیه‌های تحقیق به صورت زیر به اثبات خواهد رسید:

فرضیه اصلی:

در مقررات فعلی مداخله شرکاء در اداره شرکت‌های تعاونی بسیار ضعیف و کم‌رنگ می‌باشد.

فرضیه فرعی:

۱. طرح دعوا و دعوت از مجمع عمومی توسط اقلیت مشخص شده از سهامداران، اولویت در خرید سهام جدید، استفاده از سیستم رای ادغامی درانتخاب مدیران و ضرورت حضور در جلسات عمومی در شرکت‌هایی که تعداد شرکاء پایین می‌باشد از ابزارهای تاثیر گذار سهامداران اقلیت در اداره شرکت‌ها هستند.

پیشینه تحقیق

هرچند تحقیقی با موضوع این پایان نامه انجام نشده اما به طور پراکنده در کتب و مقالات نویسندگان برجسته حقوق شرکت ها، به حقوق سهامداران اقلیت در شرکت های تجاری پرداخته شده است: به عنوان نمونه کتاب حقوق شرکت های تجاری دکتر محمد رضا پاسبان که در بحث نخست به اقسام شرکت های سهامی و وجوه تمایز آنها و همچنین شیوه تاسیس، میزان سرمایه، شمار سهامداران و تعداد مدیران پرداخته شده است، همچنین مقاله ایشان تحت عنوان بازرسی شرکت های سهامی در حقوق ایران و انگلیس، محمود عرفانی در جلد دوم حقوق تجارت راجع به ماهیت پذیره نویسی بحث کردند و تعریف پذیره نویسی را ارائه کردند: پذیره نویسی تعهد ساده ای است که پذیره نویس را متعهد می کند تا آورده را در حدود مبلغ قید شده در ورقه تعهد سهم تادیه نماید و در مقابل چنین تعهدی، حق دریافت سهام پس از تشکیل شرکت و استفاده قانونی از آن ایجاد می گردد. مقاله حقوق اقلیت در شرکت های سهامی و تعاونی از هاله ثمری که ایشان در این مقاله راجع به حقوق اقلیت شرکا در شرکت سهامی بحث کردند، دکتر حسن حسینی در کتاب حقوق تعاون است که ایشان حقوق و وظایفی را که شرکا در شرکت های تعاونی برعهده دارند و همچنین وظایف و اختیارات بازرسان، مجمع عمومی موسس، مجمع عمومی عادی و مجمع عمومی فوق العاده را مورد بحث قرار داده است، دکتر افتخاری در کتاب شرکت های تجاری راجع به وظایف و اختیارات هیئت مدیره، مدیران، بازرسان، مدیرعامل و مجمع عمومی عادی، فوق العاده و موسس بحث کرده است. (پاسبان، ۱۳۸۹)

حقوق شرکا اقلیت در شرکت های تعاونی

عضویت در شرکت های تعاونی حقوق، تکالیف و مسئولیتهایی برای عضو ایجاد می کند که در ادامه آن ها را بررسی می کنیم: حقوق عضو در شرکت تعاونی به شرح زیر است:

حق استفاده از خدمات شرکت

عضو حق دارد از خدمات، امکانات و تسهیلاتی که شرکت تعاونی ارائه می کند بهره مند شود. استفاده از خدمات شرکت تعاونی حقی است که طبیعتاً در اثر عضویت در شرکت تعاونی برای عضو ایجاد می شود؛ نمی توان وی را از این حق محروم ساخت و نیز نمی توان در استفاده از آن تبعیض یا محدودیتی قائل شد. ترجیح دادن برخی از اعضا بر دیگران در استفاده از این حق، ترجیحی بلامرجح است که مجاز نیست. (ساکت، ۱۳۸۶)

حق حضور در مجامع عمومی و حق رای

هر عضو شرکت تعاونی حق حضور و ابراز رای در مجامع عمومی شرکت را دارد. این امر از بیان قانون که می گوید: مجمع عمومی از اجتماع اعضای تعاونی یا نمایندگان تام الاختیار آنها به صورت عادی و فوق

العاده تشکیل می‌شود و هر عضو بدون در نظر گرفتن میزان سهم فقط دارای یک رای است، (رجوع شود به ماده ۳۰ قانون بخش تعاونی) مستفاد می‌شود. بنابراین عضو شرکت تعاونی حق دارد در مجمع عمومی عادی یا فوق العاده شرکت تعاونی حاضر شود و درباره امور مطروحه در آن رای خود را ابراز دارد. هر عضو فقط دارای یک رای است. عضو می‌تواند حق حضور در مجمع و حق رای خود را به فردی دیگر به عنوان نماینده تام الاختیار خود واگذار کند؛ به عبارت دیگر حضور در مجمع و ابراز رای عضو ممکن است اصالتاً یا وکالتاً باشد. حق رای شامل کلیه اموری می‌شود که در مجامع عمومی مطرح و درباره آن‌ها تصمیم‌گیری می‌شود. هیچ‌کس نمی‌تواند علاوه بر رای خود بیش از یک رای با وکالت داشته باشد؛ مگر در شرکت‌های تعاونی بزرگ (شرکت‌هایی که تعداد اعضای آن‌ها بیش از ۵۰۰ نفر است) که هر کس می‌تواند علاوه بر رای خود، دو رای با وکالت داشته باشد. (پاسبان، ۱۳۸۹)

حق نظارت

هر عضو شرکت تعاونی در تمام امور شرکت تعاونی حق نظارت دارد. قانون بخش تعاونی با بیان اینکه: اعضا در کلیه امور تعاونی طبق اساسنامه حق نظارت دارند، این حق را برای اعضای شرکت تعاونی قائل شده است. (ماده ۱۰ قانون بخش تعاونی)

حق درخواست تشکیل مجامع عمومی

اعضای شرکت تعاونی می‌توانند تشکیل مجامع عمومی را خواستار شوند. برای تشکیل مجامع عمومی عادی، درخواست حداقل یک پنجم اعضا و برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده درخواست حداقل یک سوم اعضا لازم است. (رجوع شود به تبصره ۱ اصلاحی مصوب ۱۳۷۷). این درخواستها باید به هیئت مدیره تقدیم شود.

حق انتخاب شدن به عضویت هیئت مدیره و بازرسی

عضو شرکت تعاونی در صورت واجد بودن شرایطی که در قانون بخش تعاونی (رجوع شود به ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی) و اساسنامه شرکت تعاونی مقرر است، می‌تواند به همراه مدارک مربوط، درخواست نامزدی خود را برای انتخاب شدن به عضویت هیئت مدیره یا سمت بازرسی به شرکت تعاونی تسلیم کند و در صورتی که از طرف مجمع مربوط واجد شرایط تشخیص داده شود، شرکت کند. (رجوع شود به " دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونیها و اتاق تعاون"، مورخ ۱۳۷۸).

حق انتقال سهام به عضو دیگر

عضو شرکت تعاونی حق دارد سهم یا سهام خود را با رعایت مقررات به سایر اعضای همان شرکت تعاونی یا افرادی که متقاضی عضویت در آن شرکت باشند و به تشخیص هیئت مدیره واجد شرایط باشند، با موافقت هیئت مدیره واگذار نمایند. (رجوع شود به ماده ۲۲ قانون بخش تعاونی).

حق بهره وری از منافع سالانه

از حقوق دیگر عضو شرکت تعاونی، بهره وری از سود خالص سالانه شرکت است. از سود خالص شرکت تعاونی در هر سال مالی، مبالغی به عنوان اندوخته احتیاطی، ذخیره قانونی، پاداشها، حق تعاون و آموزش و برداشت می شود و باقیمانده آن به ترتیبی که در شرایط ضمن عقد و اساسنامه پذیرفته می شود تقسیم می گردد. (رجوع شود به بند ۵ ماده ۲۵ قانون بخش تعاونی). بدین ترتیب بهره وری از سود شرکت، یکی دیگر از حقوق عضو شرکت تعاونی است. (ستوده تهرانی، ۱۳۸۶)

حق استفاده از پاداش سالانه

هر ساله درصدی از سود خالص شرکت تعاونی را به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی عادی برای پاداش به اعضا (و نیز پاداش بازرسان، مدیران و کارکنان) تخصیص داده می شود (رجوع شود به بند ۴ ماده ۲۵ قانون بخش تعاونی). استفاده از این پاداش براساس شرایطی که در مصوبه مجمع مذکور تعیین می شود، حق هریک از اعضای شرکت تعاونی است.

حق استعفا

عضو حق دارد از عضویت استعفا دهد. به موجب ماده ۱۲ قانون بخش تعاونی: "خروج عضو از تعاونی را نمی توان منع کرد و اختیاری است". بنابراین عضو شرکت تعاونی اصولاً هر موقع بخواهد می تواند از عضویت آن استعفا دهد.

حق شکایت

عضو شرکت تعاونی می تواند مدعی تخلف هیئت مدیره یا مدیر عامل شده، از آن ها شکایت کند. شکایت به بازرس شرکت تسلیم می شود؛ همچنین عندالاقضاء می تواند مستقیماً به مراجع قضایی مراجعه کند. شکایت عضو از جریان انتخابات اعضای هیئت مدیره یا بازرسان، به وزارت تعاون تسلیم می شود. (مستفاد از بند ۳ ماده ۴۱ قانون بخش تعاونی، و نیز رجوع شود به "دستورالعمل رسیدگی به شکایات"، مورخ ۱۳۷۷). (حسنی، ۱۳۹۰، ص ۹۴)

تکالیف شرکا در شرکت‌های تعاونی

تکالیف عضو: یکی از شرایط عضویت، این است که داوطلب عضویت رعایت مقررات اساسنامه تعاونی را متعهد شود. (رجوع شود به بند ۴ ماده ۹ قانون بخش تعاونی). در همین زمینه ماده ۱۱ قانون بخش تعاونی مقرر می‌دارد: "کلیه اعضا مکلف اند به مسئولیتها و تکالیفی که در حدود قوانین و مقررات تعهد کرده اند، عمل کنند" (ساکت، ۱۳۸۶)

بدین ترتیب قانون مراعات مقررات تعاونی را برای عضو واجب قرار داده است؛ ولی قابل ذکر است از آنجا که عضویت در شرکت تعاونی، مانند عضویت در هر سازمانی، مستلزم رعایت مقررات مربوط به آن است، می‌توان گفت رعایت مقررات مربوط به شرکت تعاونی برای عضو آن، واجب تبعی و در عداد مقدمات عقلیه است و عضو بدون بیان این ماده قانونی نیز مکلف به رعایت آن است و چنان که معلوم است، معاف بودن عضو شرکت تعاونی از مراعات مقررات تعاونی، به این علت که در بدو ورود به عضویت رعایت کردن آن‌ها را تعهد نکرده است، امری است که از لحاظ منطقی نمی‌توان آن را قبول کرد.

هرگاه بخواهیم مکلف بودن عضو در قبال شرکت تعاونی را به دقت بیان کنیم، باید بگوییم که حفظ رابطه با شرکت تعاونی و حضور در جلسات مجامع عمومی و مشارکت در شور و تبادل نظر درباره امور مطروحه در آن و نیز مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها با ابراز رای، از جمله در انتخاب اعضای هیئت مدیره و بازرسان، از تکالیف عضو به شمار می‌رود و حتی می‌توان گفت که هرگاه به وجود عضوی در هیئت مدیره یا بازرسی شرکت تعاونی نیاز باشد و وی واجد شرایط عضویت و تصدی سمت در آن باشد، بر او واجب است که داوطلبی خود را برای این امر اعلام کند؛ چون وجوبی را می‌توان واجب کفایی تشبیه کرد.

در مورد حضور و ابراز رای در مجامع عمومی، قانون می‌پذیرد که عضو، نماینده تام‌الاختیاری از طرف خود برای این کار تعیین کند؛ بدین ترتیب به عضوی که به علتی نمی‌تواند به این امور بالمباشره اقدام کند، امکان می‌دهد به توسط نماینده تکلیف خود را ادا کند (ساکت، ۱۳۸۶)

مسئولیت مالی عضو. منظور از مسئولیت مالی عضو، مسئولیت وی در برابر طلبکاران شرکت تعاونی است. از آنجا که شرکت تعاونی شخصیت حقوقی دارد (رجوع شود به ماده ۷ قانون بخش تعاونی) و دارایی آن جدا و مستقل از دارایی اعضا آن است. ، طلبکاران شرکت برای وصول مطالبات خود حق مراجعه به اعضای شرکت را ندارند. ولی هرگاه شرکت منحل شود و دارایی آن برای پرداخت همه بدهی‌های وی کافی نباشد، آیا عضو در پرداخت باقیمانده آن مسئولیت دارد و طلبکاران شرکت برای وصول باقیمانده طلب خود می‌توانند به اعضا مراجعه کنند؟ پاسخ همان است که ماده ۲۳ قانون بخش تعاونی مقرر می‌دارد: "مسئولیت مالی اعضا در شرکت تعاونی اگر در قرارداد ترتیب دیگری تعیین نشده باشد، محدود به میزان سهم آنان است". پس هرگاه عضو کلیه بهای سهم یا سهام خود را به شرکت تعاونی تادیه کرده باشد، هیچ‌گونه مسئولیتی نسبت به باقیمانده بدهی شرکت که پس از انحلال و تقسیم دارایی آن بین طلبکاران

شرکت، پرداخت نشده می ماند ندارد؛ و اگر قسمتی از بهای سهم یا سهام خود را تادیه نکرده باشد، فقط برابر همان مبلغ تادیه نشده مسئول پرداخت باقیمانده بدهی شرکت خواهد بود؛ زیرا مبلغ تادیه نشده جزء دارایی شرکت است و اگر به خود شرکت تادیه نشده باشد، باید به طلبکار شرکت بابت باقیمانده طلبی که از شرکت دارد پرداخت شود. همان طور که ماده ۲۳ قانون مقرر می دارد، می توان در قراردادی که بین شرکت تعاونی و اعضای آن منعقد می شود ترتیب دیگری شرط کرد و اعضا را در برابر بدهی های شرکت مسئول قرار داد. (حسنی، ۱۳۹۰، ص ۹۶)

نتیجه گیری

احترام به حقوق اقلیت ها در شرکت های تعاونی و تلاش در رفع تبعیض و نقض حقوق حقه ی آنان، یکی از مسائل مهم در بحث شرکت های تعاونی است. در این شرکت ها تصمیمات با اکثریت آرا اتخاذ می شود و اکثریت نظر خود را بر اقلیت تحمیل می کنند.

با تمام این تفصیلات برخی می اندیشند که در مواجهه اکثریت و اقلیت همواره اکثریت برتری صد در صد و کاملی دارد به طوری که برای اقلیت هیچ نوع حق و هیچ گونه مداخله ای را در تصمیم گیری متصور نیستند حتی اگر اکثریت در مورد دارائی اقلیت تصمیم گیری کنند، باید دانست و درک کرد که اقلیت جزئی جداناپذیر از کل است.

در شرکت های تعاونی با توجه به اینکه قانونگذار اهرم نظارتی دیگری به نام اداره تعاون را پیش بینی کرده و طبق قانون اداره تعاون می تواند با نظارت بر عملکرد مدیران شرکت در دعوت از سهامداران، برگزاری مجامع، رعایت مقررات قانونی در باب کیفیت اداره شرکت، استفاده بهینه از منابع مالی شرکت به پیشبرد اهداف تعاونی کمک کند. چنانچه اداره کنندگان شرکت با نقض مقررات قانونی حقوق سهامداران اقلیت را نادیده بگیرند می توانند از طریق این مرجع نظارتی احقاق حق کرده و مانع سواستفاده مدیران و سهامداران اکثریت شوند، علاوه بر این امکان طرح دعوی کیفری توسط هریک از سهامداران با موضوع خیانت در امانت و طرح دعوی حقوقی با موضوع مطالبه خسارت و ضرر و زیان وارده به عضو که از امهال و حضور مدیران وارد شده تدابیر قانونی هستند که برای حفظ حقوق اقلیت در شرکت های تعاونی اندیشیده شده است. به هر ترتیب امیدوار است حقوق اقلیت افراد در همه مسائل من جمله اقلیت سهامداران در شرکت های سهامی و تعاونی که موضوع این پایان نامه است محترم شمرده شود.

فهرست منابع و مآخذ

۱. افتخاری، جواد، ۱۳۸۴، شرکت‌های تجاری، انتشارات ققنوس.
۲. اسکینی، ربیعا، ۱۳۷۹، شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۳. — ۱۳۷۷، حقوق تجارت، انتشارات سمت، جلد ۱ و ۲.
۴. اعظمی زنگنه، عبدالحمید، ۱۳۴۶، حقوق بازرگانی، انتشارات تهران.
۵. پاسیان، محمدرضا، ۱۳۸۹، حقوق شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۶. — ۱۳۹۰، حقوق شرکت‌های تجاری، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۷. ثمری، هاله، ۱۳۹۲، حقوق اقلیت در شرکت‌های سهامی، وبلاگ حقوقی.
۸. حسنی، حسن، ۱۳۹۰، حقوق تعاونیها، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی.
۹. — ۱۳۷۰، حقوق تعاون، انتشارات دانشگاه تهران، جلد ۱.
۱۰. رسائی نیا، ناصر، ۱۳۸۳، کلیات حقوق بازرگانی (تجارت)، انتشارات دریچه، چاپ ۶.
۱۱. ستوده تهرانی، حسن، ۱۳۴۶، حقوق تجارت، انتشارات دانشگاه تهران، جلد ۱ و ۲.
۱۲. — ۱۳۸۶، حقوق تجارت، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۳. ساکت، محمد حسین، ۱۳۸۶، شخصیت و اهلیت در حقوق مدنی، انتشارات جنگل.
۱۴. — ۱۳۴۳، حقوق تجارت، تهران: انتشارات علمی.
۱۵. صفار، محمد جواد، ۱۳۷۳، شخصیت حقوقی، تهران: نشر دانا.